

महाराष्ट्र शासन

तंत्र शिक्षण विभागीय कार्यालय, पुणे

४१२/ब, तिसरा मजला, तंत्रशिक्षण मंडळाची नवीन इमारत,
बहिरट पाटील चौक, शिवाजी नगर, पुणे - ४११ ०१६

दूरध्वनी क्र. (०२०) २५६५६२३४/२५६५७१७६

Email ID : ropune@dtmaharashtra.gov.in

महत्वाचे /तात्काळ

जा. क्र. :तंत्रशिक्षण/प्रवेश/स्कूल कनेक्ट/२०२४-२५/ 4640

दिनांक : 28 NOV 2024

परिपत्रक

प्रति,

प्राचार्य,

सर्व शासकीय व अशासकीय अनुदानित/खाजगी विनाअनुदानित पदविका संस्था,

पुणे विभाग

विषय : शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ करिता पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशात वाढ होण्याच्या अनुषंगाने विविध उपक्रम राबविणेबाबत...

संदर्भ : तंत्रशिक्षण संचालनालय महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांचे पत्र क्र.१०/ एनजीपी/प्रवेश/स्कूल कनेक्ट/२०२५-२६/५५४, दि. २६/११/२०२४

पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशात वाढ होण्यासाठी राज्याच्या उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाच्या मार्गदर्शनाखाली तसेच संचालनालयाद्वारे वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशानुसार महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ व राज्यातील पॉलिटेक्निकमधील अध्यापकांनी " स्कूल कनेक्ट " च्या माध्यमातून विविध सकारात्मक उपक्रम यशस्वीपणे राबविले आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ च्या प्रवेशासाठी स्कूल कनेक्ट उपक्रमाद्वारे पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशात वाढ करण्यासाठी समुपदेशक सभा, जनजागृती मोहिम इत्यादी कार्यक्रमांद्वारे, विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देण्याची प्रक्रिया नोव्हेंबर २०२३ मध्येच सुरु झालेली होती. या सर्व गोष्टींची सकारात्मक परिणाम प्रवेश प्रक्रियेवर होत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये ४१ टक्के असलेली पदविका अभ्यासक्रमांच्या एकूण प्रवेशित विद्यार्थ्यांची टक्केवारी दरवर्षी वाढत जावून आज शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये ९० टक्के एवढी झालेली आहे. प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या टक्केवारीत सातत्याने वाढ होत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये ९५,९५०० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतले आहेत. सर्व संस्थांनी व अध्यापकांची निश्चितच कौतुकास्पद कामगिरी केलेली आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ करिता पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशात वाढ होण्याच्या अनुषंगाने विविध उपक्रमांद्वारे प्रसिध्दी करताना खालील मुद्द्यांच्या समावेश करावा.

१. स्कूल कनेक्ट उपक्रमा अंतर्गत विद्यार्थी, पालक यांच्यासाठी मेळावे आयोजित करावेत. या मेळाव्यास उपस्थित असलेल्या विद्यार्थी व पालकांची माहिती गोळा करावी. विद्यार्थी व पालकांना समजतील असे विषय करीअर फेअर कार्यक्रमात ठेवून, त्याप्रकारे रचना करून कार्यक्रम आयोजित करावा व तशाच प्रकारे पार पाडावा.
२. शाळेला प्रत्यक्ष भेट देऊन स्कूल कनेक्ट उपक्रम विद्यार्थी व पालकांसाठी राबविण्यांत यावा.
३. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० मध्ये शिक्षणासाठी मातृभाषेची ताकद नमूद करण्यांत आली आहे, यास अनुसरून पदविका अभ्यासक्रम हा " मराठी-इंग्रजी (द्विभाषिक) " स्वरूपामध्ये तंत्रनिकेतनामध्ये राबविण्यांत येत आहे. विद्यार्थी त्यांच्या पसंतीनुसार असा विकल्प प्रवेश अर्ज भरताना निवडू शकतात. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये एकूण प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या ४१ टक्के विद्यार्थी हे " मराठी-इंग्रजी (द्विभाषिक) " माध्यमामध्ये प्रवेशित झालेले आहेत. विद्यार्थ्यांना इंग्रजीव्यतिरिक्त मराठी भाषेमध्ये अभियांत्रिकीचे शिक्षण सुलभ व्हावे याकरिता अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, नवी

दिल्ली (एआयसीटीई) यांनी देखील पुढाकार घेतलेला असून एआयसीटीई द्वारे पदविका अभ्यासक्रमांच्या पुस्तकांची मराठी भाषेत निर्मिती करण्यांत आली आहे. तसेच महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळामार्फत देखील मराठी भाषेत निवडक विषयांची शैक्षणिक साधन सामुग्री उपलब्ध करून देण्यांत आली आहे. ही सर्व पुस्तके / साधन सामुग्री महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळ यांच्या संकेतस्थळावर निशुल्कपणे विद्यार्थ्यांकरिता उपलब्ध आहेत.

४. राज्यातील महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाशी संलग्नित, तसेच स्वायत्त अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रमांच्या संस्थामध्ये **NEP-2020** नुसार नवीन " K - Sceme " अभ्यासक्रम राबविला जात आहे. औद्योगिक क्षेत्राच्या, उद्योगधंद्याच्या गरजा विचारात घेऊन, भारतीय ज्ञानपरंपरांचा (Indian Knowledge System) विविध विषयामध्ये अंतर्भाव करण्यांत आला आहे. तसेच राष्ट्रीय व प्रादेशिक गरजांची पूर्तता करण्याकरिता लागणा-या तंत्रज्ञानाचा व विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता बहु शाखीय विषयांचा तसेच भारतीय संविधानावर (Indian Constitution) आधारित मुद्द्यांचा अंतर्भाव केला आहे. डिजिटल मिडिया म्हणजेच Massive Open Courses (MOOCs) चा प्रभावी उपयोग करण्यास प्रवृत्त करणारा व विद्यार्थ्यांना स्वयंअध्ययनाची सवय लावणारा परिणाम आधारित (Outcome Based) क्रेडिट सिस्टिम वर आधारित अभ्यासक्रम विकसित करण्यांत आला आहे. नवीन K - Sceme च्या अभ्यासक्रमांची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करण्यांत यावीत. सदर अभ्यासक्रमात मल्टीपल एन्ट्री- मल्टीपल एक्झिट ची तरतूद असून प्रथम वर्षाअंती एक्झिट केलेल्या विद्यार्थ्यांना certificate of Vocation, द्वितीय वर्षाअंती Diploma in Vocation, तृतीय वर्षाअंती Diploma in Engineering ही पदविका देण्याची तरतूद करण्यांत आलेली आहे.
५. उद्योगांच्या गरजानुसार अभ्यासक्रमांत सुधारणा करण्यांत आली असून त्यासाठीच्या समितीवर औद्योगिक क्षेत्रातील प्रतिनिधी नियुक्त केले आहेत. सध्या औद्योगिक क्षेत्रांमधील आवश्यक गरजा आणि भविष्यातील संधींचा वेध घेऊन संस्थेमध्ये न्यु इमर्जिंग टेक्नॉलॉजी संबंधित अभ्यासक्रम व कौशल्याविकासा वृद्धीसाठी अभ्यासक्रम सुरू केले गेले आहेत. Experiential Learning या संकल्पनेचे महत्व लक्षात घेऊन राज्यात पदविता अभ्यासक्रमांच्या पहिल्या वर्षापासून अंतिम वर्षाच्या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी मायक्रो प्रकल्प अनिवार्य केले आहेत. अभ्यासक्रमात सुधारणा करताना उद्योगांच्या आवश्यकतांचे, त्यांच्याकडून प्राप्त सुचनांचे विश्लेषण केलेले आहे. पदविका अभ्यासक्रमांसाठी चौथ्या सत्रानंतर सर्व विद्यार्थ्यांमध्ये औद्योगिक प्रशिक्षण (Internship) अनिवार्य केले आहे. तंत्रशिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांमध्ये उद्योजकता Interpreneurship वाढविण्याच्या दृष्टीने संस्थेमध्ये Incubation Center स्थापन केले गेले आहे. तसेच राज्यातील काही तंत्रनिकेतनामध्ये The Center of Excellence (COE) ची निर्मिती करण्यांत आलेली आहे. त्याचा परीपाक म्हणून पदविता अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्थामध्ये प्रवेश वाढत आहेत व विद्यार्थ्यांना सहजपणे रोजगार उपलब्ध होत आहे. या सर्व गोष्टींचा विद्यार्थ्यांना फायदा होऊन त्यांचे भविष्य उज्वल होईल व ते रोजगारक्षम, बहुआयामी व्यक्तीमत्वांचे व उद्यमशील बनतील. याबाबी सुध्दा विद्यार्थी व पालकांच्या प्राकष्याने नजरेस आणून घ्याव्यात.
६. तंत्र शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांमध्ये उद्योजकता (Enterpreneurship) वाढविण्याच्या दृष्टीने तसेच त्यांना रोजगारक्षम करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना उद्योगात प्रशिक्षण घेण्यास प्रोत्साहित केले जाते आणि त्यानुसार अदानी थर्मल वारल स्टेशन, एल ऍण्ड टी, सिमेन्स इंडिया लिमिटेड, मर्सिडीज बेन्ज, यामाहा, महिंद्रा ऍण्ड महिंद्रा या सारख्या उद्योगांचे प्रशिक्षण कार्यक्रम विद्यार्थ्यांसाठी आयोजित केले जात आहेत. यशदा पुणे, महाराष्ट्र राज्य अध्यापक विकास , संस्था पुणे आणि एन.आय.टी.टी .आर.भोपाळ व पुणे येथील विस्तार केंद्र येथे प्राध्यापक प्रशिक्षण कार्यक्रम घेण्यांत येत आहेत. संचालनालयाने टाटा, रिलायन्स, महिंद्रा ऍण्ड महिंद्रा, लार्सेन ऍण्ड टुब्रो, इन्स्टिट्युट ऑफ एअरक्राफ्ट इंजिनियरिंग यासारख्या नामवंत कंपन्यांसोबत सामंजस्य करार केले आहेत जेणेकरून या माध्यमातून अभ्यासक्रम, अध्यापकांचे प्रशिक्षण, कौशल्य विकास/रोजगार या बाबत औद्योगिक क्षेत्रातील तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन, इंटर्नशिप इ.द्वारा अध्यापनाचा दर्जावाढ करण्यास मदत होत आहे. या बाबी विद्यार्थी व पालकांना समजावून सांगायला. तसेच राज्यातील विद्यार्थी व अध्यापक यांना अद्यावत अभ्यासक्रम व प्रशिक्षण यासाठी संचालनालयाने इन्फोसिस या आयटी क्षेत्रातील नामकित कंपनीबरोबर व नॅसकॉम सोबत सामंजस्य करार केलेला आहे. राज्यातील तंत्रनिकेतनातील विद्यार्थ्यांना इंग्रजी संवाद/कौशल्ये मुल्याधारीत जीवनशैली अभ्यासक्रमातून शिकविण्याच्या दृष्टीने देखील इन्फोसिस यांच्या मार्फत CSR अंतर्गत , एसजीबीएस उन्नती फाऊंडेशन, बॅंगलूरु या एनजीओसोबत सामंजस्य करार करण्यांत आला आहे. विद्यार्थी सदर अभ्यासक्रम निशुल्कपणे शिकू शकतात व आपली गुणवत्ता वृद्धीगत करू शकतात, ही बाब देखील विद्यार्थ्यांना समजावून सांगायला.
७. शाळेतील मुलांची तंत्रनिकेतनामध्ये भेट आयोजित करणे, शाळेतील मुलांना तंत्रनिकेतनामधील लॅब, क्लासरूम, प्रोजेक्ट, विस्तृत परिसर, प्लेसमेंट दाखविणे, शिकत असलेल्या विद्यार्थ्यांची उद्योगधंद्यामध्ये भेट घडविणे, गावोगावी जाऊन करिअर फेअर आयोजन करणे इ.
८. विविध पदविका अभ्यासक्रम, पात्रता, प्रवेशनियमावली, ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया यांची थोडक्यांत माहिती द्यावी.
९. तंत्रशिक्षण संचालनालयाद्वारे कागदपत्रांच्या प्रत्यक्ष छाननी प्रक्रियेव्यतिरिक्त ई-स्कूटीनीची संकल्पना कशा प्रकारे राबविण्यांत

येते व उमेदवार त्यांच्या सोईनुसार छाननीची पध्दत/पर्याय कशा प्रकारे निवडू शकतात.तसेच मोबाईल वरून अर्ज कसा भरता येतो इ. याबाबतची सविस्तर माहिती देण्यांत यावी.

१०. संचालनालयामार्फत विद्यार्थ्यांच्या सोईसाठी इयत्ता १० वीचे व १२ वीचे निकाल घोषित होण्यापूर्वी प्रवेश प्रक्रियोसाठी अर्ज भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यांत आल्यास त्या अनुषंगानेसुध्दा विद्यार्थ्यांना सविस्तर माहिती देण्यांत यावी. आवश्यकतेनुसार सदर सुविधा शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ करिता उपलब्ध करून देण्यांत येईल.
११. प्रवेश अर्ज भरणे, अर्ज निश्चित करणे, गुणवत्ता यादी मधील त्रुटी दूरुस्त करणे, आंतिम गुणवत्ता यादी तपासणे, विकल्प सादर करणे, कॅंप जागावाटप, जागास्वीकृती करणे जागा वाटप केलेल्या संस्थेत प्रत्यक्ष जाऊन प्रवेश घेणे इत्यादी पदविका प्रवेश प्रक्रियेशी संबंधीत बाबींची सविस्तर माहिती विद्यार्थ्यांना द्यावी.
१२. शाळेमध्ये तंत्रनिकेतन व तंत्रनिकेतनातील विविध शाखांचे सादरीकरण, टीपीओ/विभागप्रमुख/शैक्षणिक प्रमुख यांचे प्रबोधन, प्रसिध्द माजी विद्यार्थी/उद्योजक यांची विद्यार्थ्यांशी अनौपचारिक चर्चा, अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन करणे.तसेच विद्यार्थ्यांना मिळणा-या प्लेसमेंट बाबतची सविस्तर माहिती देण्यांत यावी.
१३. स्कूल कनेक्ट उपक्रम राबविताना,शाळेतील प्रत्यक्ष उपस्थित विद्यार्थ्यांबाबत तसेच त्यांच्या पालकांसंबंधित माहिती संकलित करून सदर माहिती संस्थास्तरावर जतन करण्यांत यावी.पदविका प्रवेशासाठी स्वारस्य दाखविणा-या विद्यार्थ्यांची माहिती सविस्तर डेटाबेसच्या स्वरूपात वेळेवेळी मंडळाच्या (MSBTE) संकेतस्थळावर अपडेट करण्यांत यावी.व विद्यार्थ्यांचे व त्यांच्या पालकांचे मोबाईल क्रमांकांचा सुध्दा त्यामध्ये समावेश करण्यांत यावा. साधारण विद्यार्थी व पालकांविषयी तसेच संस्थेविषयीची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट अ व ब मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे गोळा करण्यांत यावी.
१४. सदर माहिती मंडळाच्या संकेतस्थळावर डेटाबेसच्या स्वरूपात अपडेट करताना माहितीचे डुप्लिकेशन होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
१५. स्कूल कनेक्ट उपक्रम राबविला जात असताना आवश्यकतेनुसार विद्यार्थ्यांना Admission Process ची माहिती डिजीटल फॉर्मॅट मध्ये उपलब्ध करून द्यावी.
१६. महाविद्यालयातील अध्यापकांनी / MSBTE ने पदविका अभ्यासक्रमांसाठी तयार केलेले E-content , तसेच राबविण्यांत येणा-या विविध आधुनिक शिक्षण अध्यापनशास्त्र (Teaching Pedagogy) या बदलची माहिती देण्यांत यावी.
१७. शासनमार्फत देण्यांत येणा-या विविध शिष्यवृत्त्या विषयीची माहिती देऊन तंत्र शिक्षण कमी खर्चात तसेच कमी कालावधीत पूर्ण करून रोजगारक्षम तसेच उद्यमशील उद्योजक कसे बनविता येईल या संबंधी विस्तृत माहिती विद्यार्थी व पालकांना देण्यांत यावी.

विद्यार्थ्यांच्या दहावीच्या परिक्षेनंतर दहावीचा निकाल लागल्यानंतर सुध्दा प्रक्रिया सुरु ठेवण्यांत यावी. शासकीय तंत्रनिकेतनांनी परिसरातील विद्यार्थ्यांचे तसेच पालकांचे समुपदेशन करावे. तंत्रनिकेतनातील अध्यापक/कर्मचारी यांनी इयत्ता १० वीच्या विद्यार्थ्यांना त्यांच्या गुणपत्रिका वाटपाचे वेळी शाळेत उपस्थित राहून पदविका प्रवेशाबाबत मार्गदर्शन करावे.तसेच विद्यार्थ्यांना व पालकांना पदविका प्रवेशासाठी लागणारी कादगपत्रे, प्रवेश सुविधा केंद्राबाबत माहिती द्यावी व तंत्रशिक्षणासंबंधी नोकरी व्यवसायाच्या संधी याबाबत मार्गदर्शन सुध्दा करावे.

(**डॉ.द.व्यं.जाधव**)

सहसंचालक,
तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, पूणे

प्रत - १. मा.संचालक,तंत्रशिक्षण संचालनालय,(कार्यसन क्र.१६) महाराष्ट्र राज्य मुंबई ४०० ००१.यांना माहितीसाठी , सविनय सादर

२. प्राचार्य शासकीय तंत्रनिकेतने तथा जिल्हा नोडल अधिकारी यांना पुढील आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी